

Handreiking leesbaarheid gedrukte tekst

Hoe zorgt u ervoor dat gedrukte tekst zo leesbaar mogelijk is, ook voor mensen die minder goed zien? Op deze pagina vindt u praktische tips voor lettertype, kleurgebruik en meer.

1. Inleiding

Deze handreiking wil op basis van beschikbare kennis en gebruikerservaringen houvast bieden voor degenen die bij het maken van gedrukte documenten rekening willen houden met de leesbaarheid voor slechtzienden. De hieronder beschreven aanwijzingen zijn op basis van de informatie en kennis die nu voorhanden is.

Hierbij is niet alleen rekening gehouden met de vraag of de tekst met 'het blote oog' gelezen moet kunnen worden, maar ook met een veel gebruikt leeshulpmiddel als een (beeldscherm)loep. Ook met de mogelijkheid de tekst te kunnen scannen is hierbij zoveel mogelijk rekening gehouden, zodat de tekst door de PC vergroot kan worden weergegeven of voorgelezen.

2. Aanwijzingen

2.1 Lettertype

- Gebruik uitsluitend aangesloten letters (geen matrixletters), zodat letters ook onder een loep leesbaar blijven.
- Schreefloze letters worden als beter leesbaar aangemerkt dan schreefletters. Gangbare schreefloze lettertypen zijn bijvoorbeeld (Arial, Helvetica, Univers, Verdana).
- Teksten of woorden in hoofdletters zijn moeilijker leesbaar en moeten daarom bij voorkeur worden vermeden.
- Vette letters hebben over het algemeen een gunstig effect op de leesbaarheid. Sommige vette letters hebben een averechts effect omdat ze

de tekst ineen doen vloeien. Dit laatste moet met het oog op leesbaarheid worden vermeden.

- Een stok- en staarhoogte van minimaal 30 tot 40 procent van de romphoogte is wenselijk. De romphoogte is de hoogte van de letter x.
- Het is van belang een letter te kiezen waarbij letters die op elkaar lijken, zoals de 'i' en de 'l' goed te onderscheiden zijn.
- Letters zijn het best leesbaar wanneer de breedte-hoogteverhoudingen als volgt zijn: Kapitalen 1:1, Cijfers 3:5.
- De ideale lijndikte ten opzichte van de tekenhoogte is 1:6 tot 1:8 bij donkere tekens op een lichte achtergrond. Bij lichte tekens op een donkere achtergrond is dit 1:8 tot 1:10. Deze lijndikte geldt alleen wanneer er voldoende contrast tussen de letters en de achtergrond is.
- Cursieve letters zijn minder goed leesbaar.
- Scherpe contouren van letters verbeteren de leesbaarheid.
- Schaduwletters verminderen de leesbaarheid van de letters.
- Wanneer één woord in meerdere kleuren wordt geschreven is dit moeilijker leesbaar voor mensen met een visuele beperking.
- Houd letters en symbolen qua ontwerp zo eenvoudig mogelijk en maak ze zo groot als praktisch gezien mogelijk is.

2.2 Tussenruimte

Het wordt afgeraden om te variëren in de spatieruimte tussen woorden omwille van de opmaak. Een constante spatieruimte bevordert de leesbaarheid.

2.3 Uitlijning

Wanneer meerdere regels die breder zijn dan 15 posities onder elkaar staan is het van belang dat deze aan de linkerzijde zijn uitgelijnd. Een oogsprong bij de overgang naar een nieuwe regel met een hoek van 2 graden is ideaal.

2.4 Interlinie

De afstand tussen de regels moet minimaal 1/30 deel van de kolombreedte zijn.

2.5 Regellengte

Een ideale regellengte is 60 à 70 lettertekens op één regel.

2.6 Contrast

Druk geen teksten af op achtergronden met voorstellingen of verschillende rasterkleuren.

Te weinig contrast tussen letter en achtergrond is een van de belangrijkste klachten van slechtziende en oudere mensen over leesbaarheid. Gebruik daarom geen vage voorstellingen, tekeningen achter de tekst of pasteltinten, maar gebruik een egale kleur die contrasteert. Een verhouding in luminantie van donker versus licht van minimaal 1 op 8 is wenselijk. Over het algemeen zijn donkere letters op een lichte achtergrond te prefereren.

2.7 Kleurgebruik

Kleur kan goed gebruikt worden om informatie te ordenen. Hiervoor is het wel nodig dat kleur systematisch gebruikt wordt, zodat het oog de kleur als een zoekcode kan gebruiken. Het gebruik van meer dan drie kleuren is af te raden. Verschillende onderzoekers spreken elkaar tegen als het gaat om de best leesbare kleurencombinaties.

De kleurencombinaties die over het algemeen als het best leesbaar worden getypeerd zijn:

- zwart op wit
- (donker)blauw op wit
- zwart op geel
- (donker)groen op wit
- rood op wit
- rood op (licht)geel

De kleurencombinaties die als het minst leesbaar worden aangemerkt en daarom moeten worden vermeden zijn:

- oranje op wit
- zwart op paars
- rood op groen
- groen op rood
- oranje op zwart

2.8 Opmaak

Een goede lay-out bevordert de leesbaarheid. Zorg voor een rustig paginabeeld en een logische indeling van de tekst. Structurering van de tekst kan door alinea's, witregels en tussenkopjes.

- De kolombreedte moet zo zijn dat de ogen aan het einde van de regel geen probleem hebben om het begin van de volgende regel te vinden. De regel moet ook zo breed zijn dat woorden niet te vaak afgebroken hoeven te worden.

2.9 Papierkwaliteit

Een goede papierkwaliteit is belangrijk. Bij een (dunne) mindere papierkwaliteit kijkt men door de bladzijde heen en lopen de teksten van de bladzijden door elkaar. Kies geen grijs papier of papier dat glanst.